

A TÜRKEVEI VÁROSKERTI VÉDERDŐ TERMÉSZETVÉDELMI KEZELÉSI TERVE

2024.

Jelen kezelési terv készült Túrkeve Város Képviselő-testületének 7/2024.(III.22.) számú rendeletének mellékleteként rögzített helyi védetté nyilvánítási folyamat jogszabályban meghatározott kötelezettségének eleget téve a Túrkevei Városkerti Véderdő helyi természetvédelmi kezeléséhez.

Előjáróban rögzítendő: az erdő teljes kiterjedése miatt indokoltabb lenne az alaposabb, több taxonra történő kutatás. Jelen kezelési terv a természetvédelmi tervjavaslat adatainak, és néhány terepi nap kutatásának adatai alapján készült, azaz az ökológiai információszerzést követően a kezelési terv bővítendő lehet. A denevérfajok előfordulása a természetes odúállományban bizonyított, emellett a jelentősebb mértékben jelenlévő korhadékfa miatt a korhadéklakó gerinctelen fajok faunisztikai vizsgálata is szükséges. További kutatások eredményeinek ismeretében tehát a jelen kezelési terv felülvizsgálata indokolt, és több biotikai adat birtokában új kezelési feladatok előírása válhat szükségessé.

A természetvédelmi tervjavaslat és jelen kezelési terv az 1996. évi LIII. törvény a természet védelméről, valamint a 3/2008. (II.5.) KVVVM rendelet alapján készült a „*természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokról*”.

Jelen terv 10 év időtartamra készül.

Készítette: Sallai Róbert Benedek természetvédelmi mérnök, agrármérnök, Túrkeve Város Önkormányzata.

1. Természetvédelmi célkitűzések

Az alföldi területeken az erdős élőhelyeket fenntartó természetvédelmi törekvések mindenképpen indokoltak, hiszen a Kárpát-medence korábbi vegetációjának rekonstrukciójához lényegesen több erdőterület fenntartása lenne indokolt. Ebben a térségben is igaz, hogy az erdőállományok a faültetvények kárára csökkennek. Túrkeve teljes közigazgatási területe agrártáj, mezőgazdasági hasznosítással, eltérő művelési módokban, ahol a fás területek kiterjedésének növekedése indokolt a gyengébb minőségű szántók területén. A védett, természetvédelmi szempontból értékes területek között alapvetően puszták, pusztai élőhelyek a jellemzőek, de a Hortobágy-Berettyó mentéhez kötődő ártéri erdők ahhoz egyaránt tartoznak, illetve az alföldi sziki tölgyesek korábbi erdő faunájának emlékei nem maradtak fenn, és a természetes, hagyományos árterekre jellemző keményfa-ligeterdők is visszaszorultak. Azontúl, hogy a tájban sem jellemző az erdős élőhelyek megmentése, Túrkeve városa is kifejezetten szegényesnek mondható olyan fa borítású parkokban, ligetekben, amelyeknek akár parki élőhely jelleg ökológiai hatásai, akár rekreációs közszolgálati funkciók

védelme biztosítható lenne. A városiasodás során a túrkevei liget területén jött létre 1 hektárnyi erdő borítás, mely azonban a 20. században teljes mértékben kivágásra került. Ezen kívül a közintézmények sem rendelkeznek jelentősebb parkokkal, a helyi középiskolán kívül nem jellemző a belterületi fás csoportok jelenléte (1. sz. kép). Mindezen okok miatt a város szempontjából a városkerti véderdő kb. 8 hektáros kiterjedése (8 hektár és 4258,28 m² – 1. sz. táblázat) fontos közösségi funkciókkal bír amellyel, hogy az erdei élőhelyeket kedvelő fajok sokaságának jelent menedéket. Éppen ezért kiemelt helyi természetvédelmi célkitűzés az erdő faállományának védelme, egészségi állapotának javítása, faj összetételének javítása/fejlesztése a tájhomosság irányába és az ezen élőhelyhez kötődő védett és fokozottan védett fajok élőhely igényeinek biztosítása. Jelen célkitűzés megfogalmazása forrásként használja a természetvédelmi tervjavaslatban szereplő fajlistát, ami részletesebben bemutatja mindazon életközösségeket, amelyek megőrzését a kezelési terv szolgálja. Ezek alapján szükséges a helyi védett terület teljes kiterjedésére (2. sz. kép) irányuló természetvédelmi kezelési tevékenység megvalósítása.

1. sz. kép: Városkerti véderdő erdős élőhelyei zöld színnel megjelölve a belterület, szántók és kertek

hrsz	^	kivett_m	terület_m2	település	alrészlet	hrszal	lnya_kod	muveg	terület_ha
1	612/2	beépítetlen terület	3489,420000000000073	Túrkeve	NULL	612/2	Túrkeve_1-61...	kivett	0,348941744999998
2	684	NULL	15315,459999999999127	Túrkeve	a	684b	Túrkeve_1-6...	erdő	1,531546050000218
3	684	udvar , 2 db raktár , gazdasági épület , 2 db istálló , fedett lovarda , kézműves foglalkoztató , állatsimogató épület	10375,709999999999127	Túrkeve	b	684a	Túrkeve_1-6...	kivett	1,037571232500151
4	684	udvar , 2 db ökoturisztikai szolgáltató központ	1214,529999999999973	Túrkeve	c	684c	Túrkeve_1-6...	kivett	0,121453269999971
5	693	NULL	31870,2700000000000437	Túrkeve	NULL	693	Túrkeve_1-693	erdő	3,187026692500051
6	695	csatorna	5407,949999999999818	Túrkeve	NULL	695	Túrkeve_1-695	kivett	0,540795070000562
7	696	beépítetlen terület	480,589999999999975	Túrkeve	NULL	696	Túrkeve_1-696	kivett	0,480588600000047
8	697	NULL	16096,350000000000364	Túrkeve	NULL	697	Túrkeve_1-697	erdő	1,609634629999646

1. sz. táblázat: A városkerti véderdő helyi védett terület pontos nyilvántartási adatai

2. sz. kép: Városkertéri véderdő helyi védett terület pontos kiterjedése (vörös színnel jelölve)

2. Természetvédelmi stratégia

Természetvédelmi stratégiaként a fenntartható erdőgazdálkodás eszközeivel intenzív természetvédelmi beavatkozással szükséges biztosítani a célkitűzéseknek megfelelő célállapot elérését hosszú távú kezelési tervvel, ehhez vezető szakszerű döntésekkel, amelyek a természetvédelmi szempontokat helyezik előtérbe. Az erdő jelenleg szakszerű erdőgazdálkodási kezeléssel nem rendelkezik, faállományának kezelése ad hoc jellegű, mely gyakorlaton történő változtatás és stratégiai jellegű szakmai megközelítés indokoltá vált. A térségben a folyóvizek mentetlen oldalán kívül eső tölgyesek fenntartásához szükséges éghajlati feltételek sajnos nem biztosítottak és maga az elhelyezkedése az erdőnek pusztán puhafa ligeterdő, galériaerdő jellegű élőhelyek kialakítását sem teszi lehetővé. Ebből adódóan olyan keményfa elegy erdő megteremtése lehet a hosszútávú cél, amely védi a jelenleg veszélyeztetett, de még meglévő keményfa állományt, konkrétan a kocsányos tölgy, magas kőris egyedeit. Stratégiai célkitűzések között szerepel az erdő maradék honos gerinctelen-, kisméltós, hulló- és kétéltű- és madárfaunájának védelme, a jelenlegi előfordulási egyedszámok megőrzése és élőhelyeik fejlesztésén keresztül állománygyarapító intézkedések megvalósítása.

Stratégiai cél:

- az erdőállomány megőrzése, védelme, jobb ökológiai állapotba kerülésének elősegítése szakszerű erdészeti beavatkozásokkal;
- védett életközösségeinek populációinak védelme, a lokális biológiai sokféleség fenntartása;
- a természetvédelmi célkitűzések összehangolása a természetvédelmi ismeretterjesztés és környezeti nevelés igényeivel.

3. Természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

3.1. Művelési ághoz nem köthető természetvédelmi kezelési módok és tilalmak

- Az erdő területén a csapadékvizek megtartásához szükséges belvízelvezetési infrastruktúra szükséges, törekedni kell a bel- és csapadékvíz megtartására és a korábbi kétéltű szaporodó helyek újbóli megteremtésére és fenntartására;
- Az időszakosan vízborította területeken tilos minden olyan tevékenység, ami a hulló- és kétéltű fajok szaporodásának veszélyeztetését megvalósítja;
- Biztosítani szükséges a kétéltű és hulló fajok számára a szabad mozgás lehetőségeit, így infrastruktúra fejlesztés csak ennek figyelembevételével valósulhat meg;
- Az erdő madárfaunájának védelme érdekében a költő- és szaporodó helyek védelmét minden eszközzel biztosítani szükséges, kívánatos a mesterséges fészkelőhelyek mennyiségének bővítése;
- Az erdőben jelenlévő faállományok odúkapacitásainak figyelembevétele miatt mesterséges fészkelő odúk elhelyezése az erdőben a természetvédelmi kezelési tervben bemutatott fajok költőigényeinek figyelembe vételével indokolt;
- Az erdő teljes területén mesterséges odútelepek létrehozása kívánatos minden olyan faj számára, amit a természetvédelmi kezelési terv előfordulási fajként említ, s ami számára a hagyományos madárvédelmi beavatkozások azt indokoltnak tartják;
- Az erdő területén az áttelelő fajok életesélyeinek megvalósítása érdekében a madáretetés szakmai elveinek betartása mellett a madáretetés kívánatos;
- A szaporodási időszakban a környezeti nevelési szakmai munka nem veszélyeztetheti a védett fajok állományainak költését, így a zavarás mértékét a különböző fajok ilyen jellegű túrészi képességeinek határain belül szabad csak megvalósítani;
- Az erdő területén a városkerthez kapcsolódó szolgáltatás jelenléte miatt indokolt az állattartáshoz kötődő védett fajok állományainak védelme érdekében szükséges hagyományos természetvédelmi beavatkozások megvalósítása, kiemelten a fecskefajok védelmére;
- Az erdő területén a fecske fajok és fészkeképítéséhez más madárfajok szaporodásának elősegítése érdekében fészkeképítési időszakban mesterséges sávozó helyeket szükséges fenntartani;
- Az erdőben előforduló madár- és kismamós fajok védelme érdekében az erdő teljes területén tilos szabadon engedett kutya, illetve macska jelenléte, az erdő teljes területéről a házimacskák kitiltása szükséges;
- A kismamós fajok közül a denevérek, sünök, menyétféle ragadozók, cickányok érdekében a hagyományos természetvédelmi beavatkozások indokoltak, így ezen fajok megmaradását gyakorlati eszközökkel elő kell segíteni.

3.2. Művelési ághoz, illetve földhasználati módhoz köthető természetvédelmi kezelési módok, korlátozások és tilalmak

- Biztosítani kell a szakszerű erdészeti szakigazgatási feladatok fenntartható, Pro Silva” szemléletű megvalósítását a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően;
- Tilos az erdő egyes részeinek véghasználatos letermelése, kizárólag száraló erdőgazdálkodási gyakorlat;
- Az erdő területén a kidőlő fák maradéktalan hasznosítása tilos. A kidőlő fák jelenlétét folyamatosan biztosítani kell, hogy a korhadéklakó gerinctelen fajok életfeltételei biztosítottak legyenek;

- Az erdő területén tájhonos, a természetvédelmi célkitűzésnek megfelelő fafajokkal történő folyamatos erdőtelepítési feladatot kell elvégezni, amennyiben a természetes megújulás védelme nem biztosítja az erdő felső lombkorona szintjének károsodását;
- Az erdő teljes területéről fokozatos gyérítéssel szükséges kiszorítani az invázióbiológiai szempontból a tájhonos erdőállományt veszélyeztető fajokat, kiemelten az eredeti flórára veszélyt gyakorló invazív, tájidegen flóraelemeket;
- Mechanikai védelmi intézkedésekkel biztosítani kell az illegális fakivágások megakadályozását és a faállomány védelme érdekében szükséges intézkedések biztosítását;
- Az erdő esztétikai és ökológiai állapotának védelme érdekében kerítéses védelemmel és más mechanikai beavatkozásokkal gátolni kell az illegális hulladéklerakás lehetőségét;
- Cserjeszinten biztosítani kell a fészeképítő madarak számára szükséges fészkelőhelyeket, így a bodza és gyepűrózsa állományainak fenntartása indokolt;
- Az erdő ligetesebb részein a fűfélék mezőgazdasági célú hasznosítása megvalósítható;

A jelen kezelési tervben nem érintett kérdések mellett, azokon túl is szükséges figyelembe venni mindazon fajvédelmi törekvéseket, amely fajok esetében természetvédelmi fajvédelmi kezelési tervvel rendelkezik hazánk, illetve következetesen alkalmazandó az 1996. évi LIII. természetvédelmi törvény helyi védett élőhelyek védelmére vonatkozó valamennyi előírása.

A helyi védett élőhely további természetvédelmi célú kutatása indokolt, és az eredmények figyelembevételével a jelen kezelési terv felülvizsgálata szükséges.

Túrkeve, 2024